

INTERNATIONAL

JOURNAL of HUMAN STUDIES

ULUSLARARASI İNSAN ÇALIŞMALARI DERGİSİ

ISSN: 2636-8641

Cilt/VOLUME 2

Sayı/ISSUE 4

Yıl/YEAR: 2019

GÖNDERİM: 29-01-2019 – Kabul: 12-06-2019

Sample Young Model in The Qur'an

Kur'an'da Örnek Genç Modeli*

Cahit Karaalp**

Abstract

Youth is the most important, the most magnificent and the most productive time of human life. Youth are the most intense when the deviations are most frequent. Allah, gave great importance to youth and Hz. Yusuf, Hz. Abraham, Hz. Ismail, Hz. Jesus, like the great prophets at the young age, has imposed a duty. In the Qur'an; Hz. Yusuf as an exemplary figure who spent his youth in the way of Allah, dressed in a petticoat at his young age and kept his chastity; Hz. Ibrahim is a young man who opposes to the ranks of a young age, breaking the idols for the sake of being thrown into the fire; Hz. Ismail as a person who accepted to be killed in the way of Allah; Hz. Moses is referred to as a young man who rebelled against Pharaoh,

Öz

Gençlik, insan hayatının en önemli, en görkemli ve en verimli zamanıdır. Gençlik sapmaların en yoğun olduğu, kaymaların en çok yaşandığı zaman dilimidir. Allah, gençliğe büyük önem vermiş ve Hz. Yusuf, Hz. İbrahim, Hz. İsmail, Hz. İsa gibi büyük Peygamberlere genç yaşta risalet görevi yüklemiştir.

Kur'an'da; Hz. Yusuf gençliğini Allah yolunda harcamış, genç yaşta takva libasını giymiş, iffetini korumuş örnek bir şahsiyet olarak; Hz. İbrahim genç yaşta şirk düzenine karşı çıkan, putları kıran inancı uğruna ateşe atılan biri olarak; Hz. İsmail Allah yolunda canından olmayı kabullenmiş bir kişilik olarak; Hz. Musa Firavuna başkaldıran, terki diyar eden, zulmü kabullenmeyen bir genç olarak aktarılmaktadır. Kur'an'da Allah'a kurban

* Makalemiz, 15-16 Ekim 2018 tarihinde Bingöl Üniversitesi tarafından gerçekleştirilen "Modern Çağda Gençliğin Anlam Arayışı Uluslararası Sempozyumu"nda sunduğumuz tebliğimizin kısmen genişletilmesi ve değiştirilmesi sureti ile meydana getirilmiştir.

** Cahit Karaalp, Dr. Öğr. Üyesi, Muş Alparslan Üniv. İslami İlimler Fak. Tefsir Bölümü, cahitkaraalp@hotmail.com, Orcid: 0000-0001-5898-6819

and who rejected it. Abel offering the sacrifice to Allah in the Qur'an, Ashab-ı Kahf, who escaped from the cruel administration and took refuge in the cave is also described. In the Qur'an, not only good young examples but also bad young examples are described.

With this article, we aim to reveal the value of Qur'an given to young people and to be the subject of Qur'an's guidance in the education of young people. In our study, the words and dictionary meanings of ına young yön in the Qur'an, how the youth were handled in the Qur'an, the young examples mentioned, the examples of how the young examples should be taken from the stories of the young examples, We will try to present the profile of the modern youth, which should address the needs of the young people of the modern age and should be based on the young profiles described in the short stories.

Keywords: Quran, Rarable, Young, Example, Message

sunan Habil, zalim yönetimden kaçıp mağaraya sığınan Ashab-ı Kehf de anlatılmaktadır. Kur'an'da sadece iyi genç örnekler değil kötü genç örnekler de anlatılmaktadır.

Makalemiz ile Kur'an'ın gençlere verdiği değeri ortaya koymayı ve gençlerin yetişmesinde Kur'an'ın yol göstericiliğini konu etmeyi hedeflemekteyiz. Çalışmamızda Kur'an'da "genç" anlamına gelen kelimeleri, bu kelimelerin sözlük anlamlarını, gençliğin nasıl işlendiğini, zikredilen genç örnekleri, genç örneklerin zikredildiği kıssalardan ne gibi mesajların çıkarılması gerektiğini belirlemeye ve gençliğin anlam arayışına Kur'an'ın nasıl yön verdiğini, modern dönem gençlerinin nasıl bir yol izlemeleri gerektiğini ele almaya çalışacağız. Ayrıca kıssalarda anlatılan genç profiller üzerinden olması gereken modern genç profilini ortaya koymaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Kur'an, Kıssa, Genç, Örnek, Mesaj

Giriş

İnsan hayatı çocukluk, gençlik ve yaşlılık dönemlerinden oluşmaktadır. En önemli, en kritik ve en sorunlu dönem gençlik dönemidir.¹ Gençlik; hem çocuk hem de yaşlıların arzuladıkları insan hayatının en görkemli, en verimli, en hareketli ve en bereketli zamanı olduğu gibi sapmaların, kaymaların da en çok yaşandığı zaman dilimidir. Psiko-sosyal açıdan gençlik, buluşla başlayan ve 25 yaşlarına kadar devam eden bir süreç olarak tarif edilmektedir.² Ancak gençlerle ilgili incelemeler yapan

¹ Karagöz, İsmail, *Aile ve Gençlik*, TDV, Ankara, 2006, s. 111, 115; Köylü, Mustafa, *Gençlik ve Barış Eğitimi İslami Bir Yaklaşım*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000, s. 227.

² Tavukçuğlu, Mustafa, *Avrupa'lı Türk Gençlerinin Kültürel Kimlik Problemleri*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi

eğitimcilerin ve gençliğin biyolojik yönünü araştıran hekimlerin hemen hemen tamamı gençlik döneminin başlama devresinde hemfikir oldukları halde, gençliğin bitimi konusunda farklı görüşlere sahiptirler.³

Gençlik dönemi sosyal, fizyolojik ve psikolojik değişimlerin yaşandığı bir dönemdir.⁴ Gençler bir toplumun dinamizmini oluşturur. Bir milletin her bakımdan sağlam ve dinamik oluşu hiç şüphesiz ki gençlerinin ruhsal açıdan sağlıklı olmaları ile mümkündür.⁵ Birey bu dönemde kimlik karmaşasını çözme eğiliminde olduğundan din onun için varoluşsal sorunlara cevap veren bir sistem olarak üst bir müracaat alanı olur. Zira din gençliğin psiko-sosyal gelişiminde ve kişiliğin oluşumunda belirgin bir rol oynar.⁶ Gençler, ancak Allah'a bağlanarak ve kendilerini insanlığa adanarak ulvi bir yükselişe geçebileceklerdir.⁷ Kendi toplumunu ve tüm insanlığı ilerletecek ideal ve amaçlardan yoksun yetişen gençlerin günübürlük haz ve zevklerin peşinde koşar hale gelmeleri ise toplumu bekleyen en büyük tehlikedir.⁸

1. Kur'an'ı Kerim'de "Fetâ/Genç" Kavramı ve Anlamı

Genç kavramı Arapçada "feta" ve "şâbb" kelimeleri ile ifade edilir.⁹ "Şâbb" kelimesi sadece hadislerde¹⁰ kullanılmakta iken "feta" kelimesi ise hem Kur'an'da¹¹ hem de hadislerde¹² geçmektedir. "Feta" kelimesi, Kur'an'ı Kerim'de "genç" anlamında kullanılmaktadır.¹³ Çoğulu "fitye" olan "fetâ" kelimesi Arap dil sözlüklerinde "genç kız, genç erkek, delikanlı, yiğit, cömer" anlamlarına gelmektedir.¹⁴

Toplantı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000, s. 207.

³ Tavukçuğlu, *Arapça'da Türk Gençlerinin Kültürel Kimlik Problemleri*, s. 207.

⁴ İnce, Abdullah, *Gençlik Döneminde Din*, Gençliğin Gelişimi ve Problemleri Karşısında Din Görevlileri, 7. Uluslararası Din Görevlileri Sempozyumu Bildirileri - Sakarya 2016, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2016, s. 88.

⁵ Kara, Seyfullah, *Modern Din Hizmetlerinde İhmal Edilmemesi Gereken Kitle: Gençlik*, I. Din Hizmetleri Sempozyumu, 3-4 Kasım 2007, Ankara, 2008, II/25.

⁶ İnce, *Gençlik Döneminde Din*, s. 88.

⁷ Tekin, Mustafa, *Özgürlük ve Dindarlık İnkileminde Gençlik ve Güncel Sorunlar*, Gençliğin Gelişimi ve Problemleri Karşısında Din Görevlileri, 7. Uluslararası Din Görevlileri Sempozyumu Bildirileri - Sakarya 2016, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2016, s. 366-376.

⁸ Topçuoğlu, Ali Aslan, *İslam'da Ahlaki Sorumluluk ve Gençlik*, Sinop Üniversitesi Gençlik ve Ahlak Sempozyumu, 6-7-8 Ekim 2016, 1. Bsk., Sinop, 2016, I/513-523.

⁹ Ferâhîdî, Ebû Abdurrahmân Halîl b. Ahmed (ö. 175/791), *Kitâbu'l-Ayn*, 1. Bsk., thk. Dr. Davud Sellum vd., Mektebetü Lübnân, Beyrut, 2004, s. 622; Karagöz, *Aile ve Gençlik*, s. 113.

¹⁰ Buhari, *Rikak*, 5; *Cenaiz*, 93; *Ezan*, 36; Müslim, *Zekât*, 115; Tirmizi, *Zühd*, 28, 53; İbn Mace, *Zühd*, 27; Ebu Davud, *Hudud*, 25.

¹¹ *Yusuף*, 12/30, 36, 62; *Kebf*, 18/10, 13, 60, 62; *Enbiya*, 21/60; *Nisa*, 4/25; *Nur*, 24/33.

¹² Buhari, *Enbiya*, 54.

¹³ Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed bin Cerîr (ö. 310/923), *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, I-XV, Dâru İbn Hazm, Beyrut, 2013, IV. 27; X. 168-169; Mâturîdî, Ebû Mansûr Muhammed bin Muhammed bin Mahmûd (ö. 333/944), *Tevilâtü Ehlî's-Sünne/Te'vilâtü'l-Kur'ân*, I-X, thk. Dr. Mecdi Basillum, 1. Bsk., Dâru'l-Kütübü'l-İlmiyye, Beyrut, 2005, VI. 231; Ay, Mehmet Emin, *Kur'an'da Gençler ve Gençlik Değerleri*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, Tartışmalı İlmi Toplantı, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003, s. 17.

¹⁴ Ferâhîdî, *Kitâbu'l-Ayn*, s. 622; Cevherî, İsmâil bin Hammâd (ö. 400/1009), *Mu'cem es- Şabâb*, thk. Halîl me'mun şeyhâ, 3. Bsk., Dâru'l- Ma'rife, Beyrût, 2008, s. 796; Rağib el-İsfehânî Ebu'l-Kâsım Huseyn bin Muhammed (ö. 502/1108), *el-Müfredât fî Ğarîbi'l-Kur'ân*, thk. Muhammed Halil Ayteni, 3. Bsk., Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 2001, s. 373-374 ; Firuzâbâdî,

Kur'an "feta" kelimesini erkek, kız, köle¹⁵ ve hür için kullanmaktadır.¹⁶ Maverdi'nin belirttiğine göre "fetâ" kelimesi küçük büyük tüm köleler için ortak isimdir.¹⁷ Kur'an, "feta" kelimesini hem olumlu hem de olumsuz genç tipleri için, hem mü'min hem de kâfirler için kullanmaktadır. Nur sûresi 59. âyetinde "ergenlik çağına ulaşmak" anlamında "belağa" kavramı kullanılmıştır. Kanaatimizce "şâbb" kelimesi ergenlik dönemini ifade ederken "feta" kelimesi ise "şâbb/ergenlik sonrası gençlik dönemini" ifade eder.

"Feta" kelimesi, Kur'an'da farklı kişiler hakkında 10 ayette zikredilmiştir. Enbiya, 60. ayetinde geçtiği gibi müşrikler, Hz. İbrahim'i "putları diline dolayan bir genç/feta" olarak nitelemektedirler. Yusuf, 30. ayetinde şehir kadınlarının dili ile Hz. Yusuf'un genç olduğu ifade edilmektedir. Yusuf, 36. ayetinde Hz. Yusuf ile birlikte zindanda bulunan hapis arkadaşlarının ikisi için "genç/feta" nitelemesi yapılmaktadır. Yusuf, 62. ayetinde Hz. Yusuf'un yanında çalışan gençler için "feta/genç" kelimesi kullanılmaktadır. Kehf, 60 ve 62. ayetlerinde Hz. Musa'nın beraberinde bulunan yol arkadaşını ifade için "genç/feta" ifadesi geçmektedir. Kehf, 10 ve 13. ayetlerinde şehir yönetiminin zulmünden kaçıp mağaraya sığınan Ashab-ı Kehf için "genç/feta" denilmektedir. Nisa, 25. ayetinde hizmetçi mümin kadınlar "genç/feta" olarak ifade edilmekte ve Nur, 33. ayetinde ise genç köle kızların fuhşa zorlanmamaları uyarısı yapılırken "genç/feta" tabiri kullanılmaktadır.

Kur'an'da örnek genç modeli sadece "genç/feta" kelimesinin geçtiği ayetlerde anlatılmamaktadır. "Genç/feta" kelimesinin geçmediği yerlerde de örnek gençler zikredilmektedir.¹⁸ Hz. Âdem'in Allah'a kurban sunan çocuklarının konusunun işlendiği ayette¹⁹ kardeşi tarafından şehid edilen Habil;²⁰ daha annesinin karnında iken annesi tarafından ma'bedin hizmetine adanan Hz. Meryem;²¹ peygamberlik misyonunu genç yaşta yüklenen, Allah'ın dinine yardım eden Hz. İsa,²² Hz. Zekerriyya'nın varisi genç peygamber Hz. Yahya;²³ Allah için kurban edilmeyi kabul eden teslimiyeti ile anılan Hz. İsmail;²⁴ genç yaşta Firavuni saltanata meydan okuyan Hz. Musa;²⁵ Hz. Lokman'ın nasihatte bulunduğu oğlu,²⁶ Hz. Lut'un zinaya giden yolları tıkamak için öne sürdüğü evlilik formülü için aday gösterdiği kızları,²⁷ Hz. Musa'yı babalarına bildiren Hz. Şuayb'ın kızları²⁸ bu örneklerden bir kaçıdır. Kur'an, sadece örnek

Mecdüddîn Muhammed bin Ya'kub(ö. 817/1415), *el-Kâmusu'l- Mubtî*, thk. Halil Me'mun Şeyhâ, 5. Bsk. Dâru'l- Ma'rife, Beyrut, 2011, s. 975.

¹⁵ Taberî, *Câmiu'l-Beyân*, IV. 27; X. 168-169; Mâturîdî, *Te'vilâtü'l-Kur'an*, VI. 231.

¹⁶ Rağîb el-İsfehânî *el-Miüfredât fî Çarîbi'l-Kur'an*, s. 373-374.

¹⁷ Maverdî, Ebû'l- Hasen Alî bin Muhammed (ö. 450/1058), *en-Nuket ve'l-Üyân/Tefsîru'l-Maverdî*, I-VI, thk. Seyyid Abdulmaksud bin Abdurrahîm, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, trs., III. 36-37.

¹⁸ Ay, *Kur'an'da Gençler ve Gençlik Değerleri*, s. 17.

¹⁹ *Maide*, 5/27.

²⁰ Ay, *Kur'an'da Gençler ve Gençlik Değerleri*, s. 19.

²¹ *Âl-i İmrân*, 3/35, 37.

²² *Âl-i İmrân*, 3/52.

²³ *Âl-i İmrân*, 3/39.

²⁴ *Saffât*, 37/102.

²⁵ *Kasas*, 28/14, 15.

²⁶ *Lokman*, 31/13.

²⁷ *Hicr*, 15/71.

²⁸ *Kasas*, 28/25-28.

gençler üzerinden değil kötü örnekler üzerinden de gençliğe mesaj vermektedir. Örneğin Hz. Yusuf'un kardeşlerinin kötü davranışları üzerinden²⁹ gençlikte olmaması gereken huylara yer verilmektedir.

2. Kur'an'da Zikredilen Örnek Gençler

Tarihi kıssalar dairesinde veren Kur'ân, insanlık tarihini Hz. Âdem ile başlatır ve tarihi akışı Peygamberler üzerinden devam ettirir. Kıssalar, Kur'an'ın tarih okumalarıdır. Okuyucuya, tarihi okuma bilinci ve metodolojisi verir. Kıssalar; tarihin, mutlaka okunması gerektiğini ve tarih okumalarının ibret amaçlı olması gerektiğini anlatan ilahi mesajlardır. Kur'an kıssalarında zikredilen genç örnekler bizlere model olarak sunulmaktadır. Kıssaların sunduğu ideal örneklerden uzaklaşan gençliğin geldiği nokta bizleri düşündürmekte ve arayışlara itmektedir. Gençlerin kişiliklerinin olgunlaşmasında ve psikolojik sorunlarını aşmalarında dini inanç ve duygular etkileyici bir faktördür.³⁰ Gençliği ideal manada yetiştirebilmemiz için onlara Kur'an'ın gösterdiği ideal örnekleri model olarak sunmamız önem arz etmektedir.

Kur'an'ın bizlere ideal örnekler olarak gösterdiği isimlerin, genç örneklerin bazıları peygamberdirler. Bu da bizlere tüm peygamberlerin kırk yaşında peygamber olmadıklarını, aksine genç yaşta peygamber olduklarını göstermektedir. Kur'an'ın ideal örnek olarak zikrettiği ve takvalı olduğu için şehid edilen Habil, Allah'a kul olan ilk gençti. Hz. İbrahim, zalim düzene genç yaşta isyan etti, ateşlere atıldı, hicrete maruz kaldı. Hz. İsmail, rabbin yolunda kurban olmak için genç yaşta bıçağın altına yattı. Hz. Yusuf, genç yaşta zina ile zindan arasında kaldığında zindanı tercih etti ve zindana girdi. İmanına leke getirmemek, imana ihanet etmemek, başkasının namusuna el sürmemek için yıllarca zindan yattı. Hz. Musa, genç yaşta iman yolunda sürgünler yaşadı, Firavun'a başkaldırdı, mazlum halkının kurtuluş mücadelesini verdi. Hz. Meryem genç yaşta iffetin bayrağı oldu, Allah rızası için mescidin hizmetine girdi. Hz. İsa, zorba İsrailoğullarını genç yaşta hakka davet etti, çarmıha gerilmek istendi. Hz. Yahya, genç yaşta zalim güçlerin hedefi oldu. Ashab-ı Kehf, zulüm diyarında bir avuç gençler, imanla öne geçtiler, imanı sinelerinde gizlediler, iman davasını gizliden gizliye yürüttüler, iman için dağlara sığındılar, kâinatın rabbine başkaldıranlara başkaldırdılar; dünyalıklara, makamlara aldanmadılar, kaybettiklerine aldırmadılar, geriye dönüp bakmadılar. Daha nice gençler, gençliklerini iman yolunda tükettiler, rabbe kul olmanın sevincine erdiler. Hz. Peygamberin sahabelerinin çoğu da gençlerden oluşmaktaydı. Hz. Ali, Hz. Ca'fer bin Ebi Talip, Abdullah bin Mesud, Zübeyr bin Avvam, Habbab bin Eret, Osman bin Maz'un, Sa'd bin Ebi Vakkas, Kudame bin Maz'un, Erkam bin Ebi'l-Erkam, Said bin Zeyd, Esmâ binti Ebu Bekir, Mus'ab bin Umeyr, Cabir bin Abdillâh ve daha nice sahabeler örnek gençlerdi.³¹ Kur'an'ın sunduğu ve Hz. Peygamberin etrafında kenetlenmiş bu ideal örnekleri modern kültürün etkilediği gençlere model olarak sunamadığımız sürece ahlaki ilerlemeden söz edemeyiz.

Modern kültür; film, sinema, dizi, oyun, spor, futbol, takım, yarışma, festival, eğlence, kamp, reklam vs. etkinlikler gençlerimizi önce bizden, sonra inançlarımızdan, değerlerimizden koparmakta ve onlara

²⁹ Yusuf, 12/17-18.

³⁰ Perşembe, Erkan, *Genç-Aile İlişkilerinde Uyumun Sağlanmasında Dinin Fonksiyonel Rolü Üzerine*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi - Tartışmalı İlmî Toplantı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000, s. 273.

³¹ Akpolat, Sabri, *Peygamberimiz ve Gençlik*, Hz. Peygamber ve İnsan Sevgisi, I. Kutlu Doğum Sempozyumu, 21-22 Nisan 2007 Şanlıurfa, s. 200-201.

yeni değerler yüklemektedir. Öyle ki gençlerimiz yanımızda ama bizden ayrılır, bizlerin çok yakınında ama çok uzakta, bizlere yabancılar. Bugün bizler gençliğin dilinden konuşan, gençliği kendi dünyasına çeken, kalabalıklar içinde yalnızlaştıran, topluma yabancılaştıran egemen modern kültürün teknolojik savaşı ile karşı karşıyayız. Küreselleşmenin en önemli vasıtalarından biri olan iletişim araçlarında son çeyrek yüzyılda meydana gelen yapısal değişimle birlikte, küreselleşme olgusu bir ağ etrafında gelişimini ilerletmiş ve yeni bir dünyanın kodlarını ortaya çıkarmıştır.³² Bugün elinde bulundurduğu teknolojik, ekonomik ve askeri güçlerle bütün dünyayı kendi sistemini tümüyle kabule zorlayan Kitle yayın vasıtaları, kapitalist batı toplumlarının ürünüdür.³³

Teknolojiyi ellerinde tutanlar, teknolojiyi yönlendirenler savaşa bir adım önde başladılar ve her toplumun en büyük dinamik gücü olan gençliği egemen oldukları alana çekmeyi başardılar. Teknolojiye egemen güçler, kendi hâkimiyet alanlarına girmeyen reel ortamlara alternatif olarak sanal âlemler oluşturdu ve farklı milletlerden müteşekkil gençliği kendi hâkimiyetleri altında olan sanal âlemde toplayarak adeta “sanal gençliği” doğurdular. Böylelikle gerçek âlemden, aileden, toplumdan, ahlaktan, maneviyattan kopuk bir gençlik türedi. Bu gençliğin hayalleri, beklentileri, düşünceleri, hesapları, kaygıları, kavgaları, anlayışları egemen sistemin çizdiği sınırlar dairesinde seyrediyor. Globalleşen dünyanın, kapital düzenin dilini kullanan; gelenek, görenek, örf, adet takmayan; özgür birey, özgür irade, özgür genç, özgür kadın, özgür toplum gibi süslü ama içi boş kelimelerle kandırılan gençliğimiz özgürleştirilme va'di ile tabiri caizse sahibi belirsiz kölelere dönüştürüldüler. Maalesef gençlerimiz gün geçtikçe manevi boşluklara itilmekte ve bu yönde hiçbir tedbir alınmamaktadır.³⁴ Muhammed İkbâl'in şu mısrası gençliğimizin bu günkü durumunu özetler niteliktedir:

*“Gençler susuz, testide ise yok bir damla, Akılları nur saçsa da hasretler gecenin karanlığına”*³⁵

Gençliğin içine girdiği bu girdaptan sadece Kur'an'ın örnek gösterdiği şahsiyetlerin rehberliğinde çıkabiliriz. Biz burada Kur'an'ın örnek verdiği genç modellerden Hz. İbrahim, Hz. Yusuf, Hz. Musa, Hz. Meryem ve Ashab-ı Kehf'i işlemeye çalışacağız.

2.1. Hz. İbrahim'in Örnekliliği

Hız. İbrahim, Nemrudların küfür diyarında imanla cesareti birleştirmişti. Sadece rabbinden korkmayı ilke edinmiş ve tüm beşeri korkuları bitirmişti. Hz. İbrahim, ateşte canıyla denendi, canı pahasına ateşe yürüdü.³⁶ Hz. İbrahim evladı ile denendi. Ciğerparesini rabbine kurban etmekten çekinmedi. İsmail'ini rabbi için kesmeye çalışan³⁷ Hz. İbrahim'e Allah, hem İsmail'i hem de İshak'ı bahşetti; Hz. İbrahim bir vermek istedi, rabbi ise ona iki verdi.

³² Babacan, Mehmet Emin, *Sosyal Medya ve Gençlik*, 1. Bsk., Açılımkitap Yay., İstanbul, 2015, s. 2.

³³ Doğan, Mehmet, *Gençlik ve İletişim Araçları*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000, s. 33.

³⁴ Güç, Ahmet, *Gençlik ve Satanizm*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, Tartışmalı İlmi Toplantı, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003, s. 77.

³⁵ Muhammed İkbâl, *Müslüman Gençlik*, Çev. Osman Koca, Beyan Yay., İstanbul, 2016, s. 20.

³⁶ *Enbiya*, 21/68

³⁷ *Saffat*, 37/102-103

İsrailoğulları, Hz. İbrahim'in soyundan gelirler. Allah, İsrailoğullarına bir inek kesmelerini emreder ama kesmemek için bin dereden su getiriler³⁸. Hz. İbrahim ise İsmailini, ciğerparesini Allah istedi diye gözünü kırpmadan kesecekti. Hz. İbrahim'in İsrailoğullarından farkı "hesapsız iman" farkıydı. Hz. İbrahim imanının insanı korkusuz ve fedakâr yaptığının en güzel örneğidir. Hz. İbrahim'in nemruda karşı verdiği tevhid mücadelesi, genç yaşta putları devirmesi³⁹ ve verdiği mücadelenin bedelini ateşe atılmakla ödemesi gençlerimize *inancımız uğruna bedel ödemekten korkmayın, şirk düzenine karşı verdiğimiz mücadelede duruşunuzu bozmayın mesajını vermektedir.*

2.2. Hz. Yusuf'un Örnekliliği

Hz. Yusuf'un hayatı bir rüya(çocuklukta gördüğü rüya) ile kararmış ve bir rüya(melikin rüyası ile) ile aydınlanmıştı. Hz. Yusuf'un hayatı bir rüya gibi başladı ve rüya gibi devam etti. Hz. Yusuf'un yaşadığı hayat bir rüyada görülecek olsa inanılacak gibi değildi. Hz. Yusuf'un tüm hayatı gördüğü ilk rüyanın tefsiriydi. Yani koca bir hayat, çocukluk rüyasını tefsir ediyordu ya da çocukluk döneminde gördüğü bir rüya yaşanacak hayatı özetliyordu.

Hz. Yusuf, bir surenin bütününde anlatılan tek peygamberdir. Hz. Yusuf, Kur'an'da sadece iffet yönünden değil birçok yönden gençliğe örnek olarak anlatılmaktadır. Surede, gençliğin ergenlik döneminde yaşadığı kıskançlık, kimlik geliştirme, iffet, dava bilinci, sorumluluk, vefa, ehliyet, af vs. birçok konu dile getirilmiştir. Hz. Yusuf'un güzelliği tefsirlerimizde, vaazlarımızda Hz. Yusuf'un kimliğinin önüne geçmiş bulunmaktadır. Hâlbuki Kur'an; Hz. Yusuf'un güzelliğinden çok kimliğine ve kişiliğine dikkat çekmektedir.

Hz. Yusuf, Züleyha'nın daveti karşısında şehvetine yenilmeyerek, kardeşlerinin her türlü kötülüğüne rağmen kine karşı affı tercih ederek,⁴⁰ şehvet ve kin peşinde koşmanın asıl kölelik olduğunu gösterdi. Hz. Yusuf; bedeni köle olanların ruhlarının özgür kalabileceğinin; zorlukların ve yüksek makamların kimliği ve kişiliği bitirmedeğinin, bitiremeyeceğinin en güzel örneğidir. Hz. Yusuf, hayatı boyunca verdiği mücadele ile; "*güçlü olan değil baklı olan kazanır*" mesajını vermektedir. Hz. Yusuf'un hayatından çıkan diğer bir mesajda şudur: "*İmana kurulan tuzaklar tutmaz, hiçbir tuzak imanın gücü karşısında tutunamaz.*"

Kur'an, Hz. Yusuf'un üç farklı dönemde giydiği üç gömleğin hikâyesini anlatır. Bu üç gömlek, Hz. Yusuf'un şahsında her insanın yaşamının üç dönemini sembolize eder. Hz. Yusuf'un abilerinin babalarına getirdikleri kanlı gömlek çocukluk dönemini, Züleyha'nın zinaya davetini reddedip⁴¹ sırtını dönmesi karşısında Züleyha tarafından arkadan yırtılan gömlek gençlik dönemini, Hz. Yakub'a gözlerine sürsün diye gönderdiği iktidar gömleği ise olgunluk dönemini anlatır. Şehvetin iradeleri teslim aldığı gençlik döneminde şehvetinin sesine değil de rabbinin rızasına kulak veren Hz. Yusuf, günaha girmediği için yıllarca zindan yatmış, gençliğini zindanda geçirmiştir. Hz. Yusuf, bu davranışı ile gençliğe iffet konusunda örnek olmuş ve zina yoluna girmektense zindan yolunu adımlamanın daha doğru olacağını⁴² bilfiil göstermiştir.

³⁸ Bakara, 2/67-68

³⁹ Enbiya, 21/60-67

⁴⁰ Yusuf, 12/92

⁴¹ Yusuf, 12/23

⁴² Yusuf, 12/33

Hz. Yusuf, iffet konusunda gençliğin modelidir.⁴³ Her genç iffetle güzeldir, özeldir. İffet gömleği, her gencin giymesi gereken takva libasının kendisidir. İffeti tüketmeyen zilletin zamanla izzete dönüşeceğini Hz. Yusuf, iffetsiz izzetin zamanla zillete dönüşeceğini Züleyha göstermiştir. Yusuf suresi, güç ve güzelliğini gayri meşru yollarda harcayanların er veya geç kaybedeceklerini ifade etmektedir.

Egemen güçlerin yıllarca film, sinema, müzik, okul, eğlence merkezleri, oyun vs. araçlarla gençlerin üzerinden çıkarmak istedikleri gömlek iffet gömleğidir. Gençlerimizin birçoğunun ergenlik dönemlerinde kaybettikleri iffetin savaşını Hz. Yusuf bir ömür vermiştir. Gençler zalimlere, kötülere, fuhuş tellallarına karşı Hz. Yusuf gibi iffet savaşı vermedikleri sürece onların oyuncağı olmaya mahkûmdurlar. Hz. Yusuf, iffetin gençliğin olmazsa olmazı olduğunu hayatı ile ifade etmiştir. Hz. Yusuf; iffetin, sınır tanımayan şehvete galibiyetinin ismidir. Köleliğin iffetsizlik demek olmadığını, fakirliğin, yoksulluğun, kimsesizliğin, çaresizliğin iffetsizliğe kapı aralamayacağını en iyi Hz. Yusuf göstermiştir. Hz. Yusuf bu örnek mücadelesi ile “*iffet tükenmez bir hazinedir, iffeti kaybeden her şeyi kaybetmiştir*” mesajını vermiştir. Hz. Yusuf’un mücadelesinden çıkan bir başka mesajda şudur: “*Güç iffetle çatışınca zillete, iffetle barışınca izzete dönüşür.*”

Oyun oynamaya giderken kaybolmuştu Hz. Yusuf. Abileri Hz. Yusuf’u oyun bahanesi ile evden uzaklaştırdılar, hayatı ile oynamak için oyun tezgâhladılar.⁴⁴ Günümüz zalimlerinin geliştirdikleri oyunlarla Yusuflarımızın hayatı ile oynadıkları gibi. Kur’an’ın Hz. Yusuf’un hayat hikâyesinden bir kesit olarak sunduğu oyun sahnesi, dikkatleri günümüz oyunlarına yoğunlaştırmakta ve oyunlarla çalınan hayatlar hakkında ikaz etmektedir.

Hz. Yusuf’un hayatında aşırı sevgi ve aşırı kıskançlıkların neden olduğu olumsuzluklara şahit olmaktadır. Hz. Yusuf; iki aşırı sevginin kurbanı olmuştu. Babası Yakub’un “şefkat” kaynaklı aşırı sevgisi Hz. Yusuf’u kuyuya, vezirin eşi (İsrailiyat dilinde Züleyha’nın) “şehvet” kaynaklı aşırı sevgisi ise Yusuf’u zindana düşürdü. Hz. Yusuf, aynı zamanda iki aşırı kıskançlığın kurbanıydı. Baba şefkati arayan üvey abilerinin aşırı kıskançlığı⁴⁵ ile vezirin karısını kıskanan şehir ekâbirlerinin (ileri gelenlerinin) eşlerinin aşırı şehvi kıskançlıklarının kurbanı olmuştu.⁴⁶ Hz. Yusuf bu aşırı sevgi ve kıskançlıklar sonucunda özgürlüğünü kaybetti. Dün Hz. Yusuf’u vuran aşırı sevgi ve aşırı kıskançlık günümüz gençliği içinde tehlike arz etmektedir. Gençlerimizin duygularını kontrol altına almaları gerektiğini ve kontrolsüz sevgi ve kıskançlıkların kişileri felakete sürükleyeceğini Hz. Yusuf’un hayatından öğrenmekteyiz.

Hz. Yusuf; babasından aldığı tevhid terbiyesini unutmamış, tevhid yolundan sapmamış bir muvahhittir. Hz. Yusuf, zindanı medreseye çevirmiş bir davetçidir. Hz. Yusuf zindana atıldığında yanına iki genç mahkûm konulmuştu. Mahkûmlardan biri idam cezasına çarptırılacak diğeri ise kurtulacaktı. Hz. Yusuf nerede olduğuna, hangi durumda bulunduğu bakmadan, zindanı tebliğ mekânına çevirmiş ve mahkûmlara hak dini tebliğ etmişti.⁴⁷ Hz. Yusuf, başına gelenlere üzölmek yerine

⁴³ Özdemir, Şuayip; Kavak, Fatime, *Kur’an ve Hadislerde Gençlik Dönemi ve Özellikleri*, Turkish Studies - International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic Volume 9/2 Winter Ankara, 2014, s. 1220

⁴⁴ *Yusuf*, 12/12

⁴⁵ *Yusuf*, 12/9

⁴⁶ *Yusuf*, 12/30-33

⁴⁷ *Yusuf*, 12/38-40

zindan arkadaşı olan gençlerin tevhid yolunda olmamalarına üzülmekteydi. Zira o zindanı zinaya tercih etmişti. Hz. Yusuf bu davranışı ile gençlere tevhid akidesine inanan, sahip çıkan ve bu akideyi yayan davetçiler olmaları gerektiğini öğretmiştir.

Kral, Hz. Yusuf'un zindandan çıkarılması için emir verdiğinde Hz. Yusuf hemen zindandan çıkmamış, kendisini zindana gönderen dedikodu ve iftiraların yeniden değerlendirilmesini ve suçsuzluğunun ispat edilmesini istemişti.⁴⁸ Çünkü hiçbir özgürlük iffetten, haysiyetten, temiz kişilikten daha değerli değildir. Hz. Yusuf, Kralın sözü üzerine zindandan çıkmış olsaydı kişiliğine sürülen kara leke ile yaşayacak, hayatı zindan olacaktı. O ise şerefi, haysiyeti özgürlüğe tercih ederek gençlere hiçbir şeyin şeref ve haysiyetten daha değerli olmadığını göstermiştir.

Hz. Yusuf, kraldan baş danışmanlık teklifini aldığında reddetmiş hazine bakanlığına talip olmuştu.⁴⁹ Hz. Yusuf bu davranışı ile; “yapamayacağınız, faydalı olamayacağınız, başarılı olamayacağınız görevler size tevdi edildiği zaman reddedin, size uygun olan, başarılı olabileceğiniz, insanlığa yararlı olacağınız görevleri isteyin, talep edin; hak ettiğiniz ve mutlak olmanız gereken görevleri isteyin, bunun için ısrar edin; bilgi ve bilincinizi atıl bırakacak görevleri makamın derecesine bakarak kabul etmeyin; makamın ederine değil insanlığa kaç derece hizmet ettiğine bakın.” mesajlarını vermekte ve gençlere meslek seçme konusunda yol göstermektedir.

Hz. Yusuf'un hayatı, “*her gecenin bir sabahı, her karanlığın bir aydınlığı, her zorluğun bir kolaylığı, her sıkıntının bir ferahı vardır*” mesajını vermektedir. Hz. Yusuf'un kardeşleri onu kuyuya, Mısır ekâbirleri ise zindana attılar ama o saraydan çıktı. Hz. Yusuf'un hayat hikâyesinin sonuna geldiğimizde zihnimizde şu mesaj canlanmaktadır: “*Her hesabın üstünde ilahi bir hesap vardır.*” Yusuf suresi, Yusufi davranışları yüreklere nakşeder, şeytani tuzakları gözler önüne serer, bir kölenin efendiliğe giden hayat serüvenini zikreder ve adeta bizlere; “*zorluklar, kötülükler, kötüiler sizi yıldırmasın, kimse ilahi hesabı unutmasın*” mesajını ilka eder.

Kısaca ifade edecek olursak Hz. Yusuf, gençler için af, iffet, sabır, metanet, iman, erdem, cesaret, vefa, samimiyet, şeref, haysiyet, kimlik, kişilik, azim, mücadele, dava, fedakârlık, cesaret, feraset, tevazü ve tevekkül örneğidir. Hz. Yusuf'un hayat hikâyesi, “*bir toplumu dönüştürmek için çok kişi değil bir Yusuf yeterdir*” mesajını vermektedir. Gençleri Hz. Yusuf'u örnek almayan toplumların ne sokakları, ne evleri ne de devlet kurumları emniyetlidir. Erdemli bir toplum inşa etmek Yusuf'ları yetiştirmekten geçmektedir.

2.3. Hz. Musa'nın Örnekliliği

Kur'an'da Hz. Musa'nın hayatı; Firavunla mücadele dönemi,⁵⁰ salih kul ile eğitim görme dönemi⁵¹ ve İsrailoğullarını eğitime dönemi⁵² olmak üzere üç dönemde işlendiğini görmekteyiz. Firavunla mücadele döneminde Hz. Musa daha bir saray delikanlısıdır. Hz. Musa'nın kavmi olan İsrailoğulları ise Mısır'da ezilmektedir. Hz. Musa, makamını korumak, saray delikanlısı olarak hayatını; mazlumların emeği, kanı, teri ve gözyaşları üzerine devam ettirmek yerine halkın, hakkın ve adaletin

⁴⁸ Yusuf, 12/50-54

⁴⁹ Yusuf, 12/55

⁵⁰ Nâziât, 79/15-26; Kasas, 28/3-43; Ta-ba, 20/17-85 vs.

⁵¹ Kehf, 18/60-82

⁵² Ta-ba, 20/86-97

Musası olmayı, mazlumlara arka çıkmayı, saray ekâbirlerine karşı ezilmiş halkın yanında yer almayı, zalimlerden hesap sormayı, her şeyi kaybetme pahasına bile olsa haksızlığa karşı durmayı tercih etti. Hz. Musa, Firavun'un varisi ve vasisi olmak yerine, hakkın fedaisi olmayı tercih etti. O bu davranışı ile "saraylar sizi insanlığınızdan uzaklaştırmamalı, mazlumun rahatsızlığı sizi rahattan etmeli" mesajını verdi.

Hz. Musa, hakkında idam kararının çıktığını duyunca terki diyar eder. Medyen suyuna vardığında hayvanlarını sulayan bir topluluğa rastlar ve topluluğun az gerisinde bekleyen iki kadın görür, durumlarını sorar. İki kadın, babalarının yaşlı, aciz olduğunu, ev işlerini kendileri gördüğünü ve erkeklerin çekilip gitmelerini beklediklerini söylerler. Hz. Musa yabancı olduğu memlekette kadınlara öncelik tanınmamasına, kadınların ikinci plana atılmasına, zayıf durumlarının istismarına dayanamaz ve kadınların hayvanlarını sular. Hz. Musa zamanın gençliğine taş çıkartacak bir centilmenlik örneği sergilemiş ve kadın haklarını savunan ilk kişi olarak kayıtlara geçmiştir. Ne saray, ne çobanlık ve ne de evlilik hayâtım Hz. Musa'yı bozmadı. Zira o hedefine kilitlenmişti, bir yerde zulüm varken "bana ne" diyemezdi.

Adaletsizliğe gösterdiği bu olgun tavır kadınların hoşuna gider ve babalarından onu ücret karşılığı tutmasını talep ederler. Rabbine her türlü hayra muhtaç olduğunun dilekçesini veren Musa bir arayış ve bekleyiş içinde iken kızlardan biri yanına gelir ve babasının kendisi ile görüşmek istediğini söyler ve kendisini takip etmesini ister.

Medyen'den dönüş yolunda Hz. Musa'ya peygamberlik vazifesi verildi. Ev, iş ve aştan önce ilk vazifesi zulümle mücadele oldu. Hz. Musa'nın; "beni öldürmelerinden korkuyorum" sözü ölümü pahasına bir görevin içinde olduğunu göstermektedir. Musa, Firavun'a karşı başlattığı mücadelesinde elindeki çoban asası dışında hiçbir şeyi yoktu. Kur'an, Hz. Musa'nın asasının yılan olan, denizi yaran ve taştan su çıkararak üç işlevinden bahseder. Hz. Musa'nın asasının bu üç işlevi "zalime karşı durmayı, onu zulümlerinde boğmayı, mazlumları kurtarmayı ve mazlumlara yaşam imkânı sunmayı ifade eder. Hz. Musa'nın bu mücadelesi gençlerimize hedef çizmekte ve zulümle mücadelenin her Müslümanın vazifesi olduğunu anlatmaktadır.

Hz. Musa, zulümle mücadeleyi hayatının temel hedefi kıldı, yaşamının her üç safhasında hedefinden şaşmadı. Firavunlara yanaşmadı, onlarla kaynaşmadı, haktan ve halktan uzaklaşmadı. Bana neci olmadı. Ve bizlere Firavunlaşanlarla mücadele etmeyi miras bıraktı. Hz. Musa, Salih Kul ile seyahat yaşadı, olayların arka planını okumaya başladı... Azgın İsrailoğullarını eğitebilmek için Salih kuldan "sabır dersi" aldı. Ardından israiloğullarının yönetimini üzerine aldı, onları eğitmeye başladı. Hz. Musa'nın israiloğullarını eğitmek için eğitim alması ve onları eğitmeye başlaması bizlere şu mesajı vermektedir: "Zulümle mücadeleniz biter, cehaletle savaşınız başlar. Halkı eğitmezseniz yeni firavunların türemesine engel olamazsınız."

2.4. Hz. Meryem'in Örnekliliği

Kur'an'da Hz. Meryem, kadınlar ve genç kızlar için bir iffet örneği olarak zikredilmektedir.⁵³Hz. Meryem تنها bir yerde kendisine beşer suretinde gelen meleğe; "eğer başkasının hak ve hukukunu

⁵³ Özdemir, Kavak, *Kur'an ve Hadislerde Gençlik Dönemi ve Özellikleri*, s. 1220

çığnemekten sakıman biri isen (bana sakın yaklaşma değilse) senden rahmeti bol olan Allah'a sığınırım"⁵⁴ diyerek iffet örneği sergilemiş ve melek olduğundan habersiz olduğu kişiye Rahman'ın merhametini hatırlatarak kendisine dokunmamasını istemiştir. Allah, Hz. Meryem'i Kur'an'da "iffetini koruyan kadın"⁵⁵ olarak nitelerken, Hz. İsa'ya hamile kalması olayında Hz. Meryem de kendisinin; "daha önce iffetsizlik yapmadığını, elinin erkeğe eline değmediğini" ifade etmiştir.⁵⁶ Hz. Meryem, sadece iffet konusunda değil Allah'ın emrini yerine getirme hususundaki azmi, kararlılığı, direnci, metaneti gibi konularda da genç kızlara ve tüm mü'min kadınlara örnektir. Anasının karnında iken din hizmetine adanan Hz. Meryem genç yaşta kendini dine ve mabedin hizmetine vermiştir. Hz. Meryem bu yönüyle genç kızlarımıza dava kadını örnekliliği sergilemektedir.

Allah, Kur'an'da Hz. Meryem'e; "ağacı silkelemesini ve sonra da düşen hurmalarla beslenmesini" buyurur.⁵⁷ Hâlbuki olağanüstü yollarla Hz. Meryem'i hamile kılan Allah, o ağacın hurmalarını Hz. Meryem'in ağacı silkelemesine gerek kalmadan düşürtebilirdi. Bu örnek ile rabbimiz Hz. Meryem üzerinden tüm gençlere, "çalışmadan, emek harcamadan kazancın olmayacağını" anlatmış ve gençleri çaba sarf etmeye, çalışmaya teşvik etmiştir.

2.5. Ashab-ı Kehf'in Örnekliliği

Kur'an'da Ashabı Kehf de gençliğe örnek olarak anlatılır.⁵⁸ Kur'an'a göre Ashab-ı Kehf⁵⁹ tevhidi dile getiren birkaç saray gencidir.⁶⁰ Ashab-ı Kehf, başlarına gelecekleri umursamadan şehri, sarayı terk ettiler, herkesin ulaşmak için bir ömür çırpındığı makamları, sarayı, rahatı bir çırpıda bıraktılar. Gençlere ve tüm insanlığa; "saraylar, makamlar, imanınızı çalmaya kalkarsa onları yere çalın" mesajını ulaştırdılar. Ölümünden korktukları için değil, davayı yaşatmak için dağlara yol aldılar, bir mağaraya sığınıp Allah'ın izni ile yüzyıllar süren uykuya daldılar. Ashab-ı Kehf, gözlerini uyku için kapadıklarında her yerde zulüm ve şirk hâkimdi. Uykudan uyandıklarında ise zulüm yerini adalete, şirk yerini tevhide terk etmişti. Ashab-ı Kehf'in şehirde daha önce ektiği tohumlar filizlenmişti. Şehir imana gelmiş, müstekbirler kaybetmişti. İman yolunda çalışıp çabalayan, gecesini gündüzüne katan ama dava yaşamı sürecinde kayda değer bir mesafe kat edemediğini görüp üzülen, dünyadan ayrılan ya da ayrılacak iman erlerine, şehit ve şahitlere rabbimiz adeta; "ektiğiniz tohumlar filizlenecek, iman tohumu mutlaka meyve verecek, hiçbir güç engel teşkil etmeyecek, zaman bunu gösterecektir" mesajı verilmekte ve ümitsizliğimize Ashab'ı Kehf aşısı yapmaktadır. Ashab-ı Kehf'in uykusu aynı zamanda bizlere; "sizin çekilmenizle bu din insanlık sahasından çekilecek değildir. Siz uyuduğunuzda bu dava uyuyacak değildir." mesajını iletmektedir.

⁵⁴ Meryem, 19/18

⁵⁵ Enbiya, 21/91

⁵⁶ Âl-i İmrân, 3/47, Meryem, 19/20

⁵⁷ Meryem, 19/25-26

⁵⁸ Süleymanova, Naile, *Ashabı Kehf Olayı Üzerine Gençlik ve Ahlak*, Sinop Üniversitesi Gençlik ve Ahlak Sempozyumu, 6-7-8 Ekim 2016, 1. Bsk., Sinop, 2016,II/898-902; Karacelil, İsa, *Ashab-ı Kehf Kıssası Bağlamında Gençlik ve Değerler*, Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi, Sayı:21 İstanbul, 2011, s. 210-230

⁵⁹ Kehf, 18/9-26

⁶⁰ Taberî, *Câmi'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'ân*, IX. 246;

3. Gençliğin Sorunları ve Çözümleri

Gençliğin sorunları araştırılırken gençliğin dini problemlerine gereken önem verilmemektedir.⁶¹ Bugün gençlik; kimlik bunalımı, yabancılaşma, değerlerdeki değişimler, samimiyet eksikliği, dünyevileşme hastalığı, dava yoksunluğu, şehvet peşinde koşma, hırs, haset, istikrarsızlık, doyumsuzluk, gösteriş merakı, tüketim hastalığı, yanlış aidiyetler, bireysellik, bencillik, internet bağımlılığı, zararlı alışkanlıklar, stres, yanlış arkadaşlıklar, yanlış özgürlük anlayışı, bananeçilik/duyarsızlık, iffetsizlik, hayâ yoksunluğu, okumamak, özünden uzaklaşmak, taklit, güvensizlik, hızlı olmak, haz almak ve flört gibi birçok sosyal ve psikolojik sorunla karşı karşıyadır.⁶² Gençlerimizin manevi problemlerinin kaynağında batılı hayat tarzına özentî ve ondan doğan problemler yatmaktadır.⁶³ Bu sorunların çözüm yolu; Kur'an'ın gösterdiği "Üsve-i Hasene"lerin⁶⁴, güzel örneklerin peşinden gitmek, onların yolunu adımlamaktır.

Lokman suresinde geçen Hz. Lokman'ın öğütleri günümüz gençliğinin kulağına küpe olacak niteliktedir. Kur'an'da anlatılan tüm genç örneklerin mücadeleleri bu birkaç satırlık ayetlerde özetlenmiş durumdadır. Kur'an'ın gençliğimize gösterdiği kurtuluş yolunu Hz. Lokman'ın oğluna yaptığı öğütlerden öğrenmekteyiz:

*"Hani Lokman oğluna -öğüt vererek- demişti ki; "Ey oğlum, Allah'a şirk koşma. Şüphesiz şirk, gerçekten büyük bir zülümdür."*⁶⁵

Hz. Lokman'ın oğluna verdiği öğüdün bu ilk cümlesi zulümlerin kaynağına işaret etmektedir. Tüm zulümlerin ana kaynağı Allah'a ortak koşmak, Allah'ı hakkıyla tanımamak ve ona bağlanmamaktır. Gençliğimizin kurtuluşu öncelikle sağlam bir inanca/imana sahip olmalarına, Allah'ı hakkıyla tanıyıp ona bağlanmalarına ve Allah'a ortak koşmamalarına bağlıdır. Gelen her peygamberin kavmine tevhidi iletmesi ve bunun mücadelesini vermesi tevhidin önemini ortaya koymaktadır. Allah sevgisi ve korkusu taşımayan gençliğin tevhidten saptığını ve tüm sapmaların başlangıcının tevhidten kopmak olduğunu söyleyebiliriz. Hz. Lokman'ın oğluna verdiği bu öğütten doğru din eğitiminin önemini de ortaya koymaktadır.

"Biz insana anne-babasını (onlara iyilikle davranmayı) tavsiye ettik. Annesi onu, zorluk üstüne zorlukla (karnında) taşımıştır. Onun (sütten) ayrılması, iki yıl içindedir. "Hem Bana, hem anne ve babana şükret, dönüş yalnız banadır. (Bununla birlikte,) onlar (annen ve baban) hakkında bir bilgin olmayan şeyi bana ortak koşman için seni zorlarlarsa onlara itaat etme ve dünya (hayatın)da onlara iyilikle (ma'ruf üzere)

⁶¹ Bayyigit, Mehmet, *Gençliğin Dini İnanç, İbadet ve Problemlerine Boylamsal Bir Bakış*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, Tartışmalı İlmi Toplantı, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003, s. 238

⁶² Aydın, Mustafa, *Gençliğin Dini ve Ahlaki Değerleri*, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, Tartışmalı İlmi Toplantı, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003, s. 246; Tekin, *Özgürlük ve Dindarlık İkileminde Gençlik ve Güncel Sorunlar*, s. 366-376; Kiroğlu, Hasan Salim, *Şiddet Sarmalında Gençlik*, Sinop Üniversitesi Gençlik ve Ahlak Sempozyumu, 6-7-8 Ekim 2016, 1. Bsk., Sinop, 2016, I/513-523

⁶³ Bolay, Süleyman Hayri, *Eğitimden Doğan Gençlik Problemleri*, Gençliğin Ruhi ve Manevi Problemleri, Tartışmalı İlmi Toplantı, 07 Aralık 1985, 2. Bsk., Ensar Yay., İstanbul, 2017, s. 37

⁶⁴ *Ahzap*, 33/21

⁶⁵ *Lokman*, 31/13

*davran (onlarla iyi geçin) ve bana 'gönülden-katıksız olarak yönelenin' yoluna tabi ol. Sonra dönüşümüz yalnızca banadır, böylece Ben de size yaptıklarınızı haber vereceğim."*⁶⁶

Hiz. Lokman'ın oğluna yapmış olduğu bu ikinci öğüt, gençliğimizi âhiret bilinci ile beslememiz gerektiğini anlatmakta ve ailenin önemine dikkat çekmektedir. Bu nasihatte aile bağlarının önemine dikkat çekilmekte ve farklı inançlara rağmen aile birliğinin korunmasına önem verilmektedir. Zira farklı inançlar aile içinde çatıştığı zaman toplumda bölünme daha rahat gerçekleşmektedir. Bu ayetlerde mü'min gence imanını koruması ve müslümanlığına tahammül göstermeyen ana-babasına sahip çıkması öğütlenmektedir. Bu öğütte dikkatimizi çeken en önemli vurgu ise âhiret hesabıdır. Gençlerimize hayâtın sadece dünyadan ibaret olmadığını, âhiret hesabının da olacağını bilincini işlemeliyiz.

*"Ey oğlum, (yaptığın iş) gerçekten bir hardal tanesi ağırlığında olsa da, (bu,) ister bir kaya parçasından ya da göklerde veya yer(in derinliklerinde) de bulunsun bile, Allah onu getirir (açığa çıkarır). Şüphesiz Allah, latif olandır, (herşeyden) haberdardır."*⁶⁷

Hiz. Lokman'ın bu öğüdü sorumluluk bilincine sahip, kötülüğün zerresinden kaçınan, iyiliğin en küçüğünü dahi yapmaktan geri durmayan, her an rabbi tarafından gözetlendiğinin bilincinde hareket eden bir gençlik yetiştirmemizi anlatmaktadır. Günümüz gençliğinin bencilliğini, duyarsızlığını, bireyseliğini, zararlı alışkanlıklarını biteren bu öğüt sorumluluk ahlakını gençlerimize işlememiz gerektiğini ifade etmektedir.

*"Ey oğlum, namazı dosdoğru kıl, iyi olanı emret, kötü olan şeylerden sakındır ve başına gelen musibetlere karşı sabret. Çünkü bunlar, yapılmaya değer işlerdendir."*⁶⁸

Hiz. Lokman'ın bu öğüdü; dini ile barışık, şahsiyetini ibadetlerle besleyen, çevresinde olup bitenlere kör ve sağır kesilmeyen; dinine yabancılaşmamış, kimlik kaybı yaşamamış, zorluklardan kaçmayan, toplumun içinde elini taşın altına koyan, haram işlemenin başkasının hukukunu ihlal olduğuna inanan bir gençliğin yetişmesi gerektiğini anlatmaktadır. Bu öğüt, yukarıda anlattığımız tüm örneklerin ahlak ve mücadelelerini özetler niteliktedir.

*"İnsanlara yanağını çevirip (büyüklenme) ve böbürlenmiş olarak yeryüzünde yürüme. Çünkü Allah, büyüklük taslayıp böbürleneni sevmez."*⁶⁹

Hiz. Lokman'ın bu öğüdü, toplumuna yabancılaşmamış, kültüründen kopmamış, halkına tepeden bakmayan, kendini toplumunun üstünde görmeyen, toplumunu küçümsemeyen, toplumunun içinde olan, toplumu ile barışık yaşayan, haddini bilen, haddinde duran bir gençlik yetiştirmemizi anlatmaktadır. Mütevazı, ahlak sahibi, alçak gönüllü, geldiği yeri unutmayan bir gençlik yetiştirmek bu öğüdü bir gereğidir.

⁶⁶ Lokman, 31/14-15

⁶⁷ Lokman, 31/16

⁶⁸ Lokman, 31/17

⁶⁹ Lokman, 31/18

“Yürüyüşünde orta bir yol tut, yüksek sesle konuşma çünkü, seslerin en çirkin olanı gerçekten eşeklerin sesidir.”⁷⁰

H. Lokman bu öğüdü ile gençlere toplumsal kurallara uyulmasını, insanlık dairesinde kalınmasını, bireysel takınılmamasını öğütlemektedir. H. Lokman'ın tüm öğütleri gençlerimizin din, aile ve toplum ilişkileri konusunda dikkatli ve duyarlı olmaları gerektiğini, Allah ve ahiret bilincinin daima diri tutulması gerektiğini anlatmaktadır.

Sonuç

Kur'an-ı Kerim'de gençler tasvir edilirken onların toplumsal olaylarla ilgilenen ve insanlara yardım eden yönlerine dikkat çekilmektedir.⁷¹ Dolayısı ile islam, iman boyutuna indirgenip kalplere ve mabetlere hapsedilecek bir din değildir.

İslamın ilk mü'min ve mübelliği olan peygamberlere baktığımızda H. Nuh'un, toplumsal sapmalarla; H. Hud'un, zorbalarla; H. Salih'in, kapitalist çetelerle; H. İbrahim'in, inanç sapmalarıyla; H. Lut'un, cinsel sapıklarla; H. Yusuf'un, kötülük ve iffetsizlikle; H. Şuayb'ın, ticaret hilebazlarıyla; H. Musa'nın, dikta rejimlerle; H. İsa'nın, dini istismar eden ve dini kazanç kapısı gören din adamlarıyla; H. Muhammed'in, cahiliye ve cehaletle savaştıklarını görürüz. İslamı insanlığa taşıyan her bir peygamberin insani hayat mücadelesinde aktif olması ve döneminin sapma ve zulümleri ile mücadele etmiş olması bizlere İslam'ın sadece mabed dini olmadığını, insanı yaşatmayı amaçladığını ve insani yaşamı bozan her engeli ortadan kaldırmayı hedeflediğini göstermektedir.

Gençlerimizi yeniden kazanmak ve inşa etmek için sadece peygamberleri örnek vermek yetmez, aynı zamanda onlar gibi hayatın içinde örneklik teşkil etmemiz ve gençlerimize rol model olmamız gerekir. Tüm peygamberlerin ortak mesleği insan yetiştirmek idi, bizlerinde bu mesleğe ağırlık vermemiz gerekir. Aksi takdirde sadece neslimiz değil geleceğimizde elimizden gider. Sözlerimize Muhammed İkbal'in şu dizesi ile son vermek istiyorum: *“Arsız bir genç gördüm mü yıkılırım, gündüzüm gider karanlıkta kalırım”⁷²*

⁷⁰ Lokman, 31/19

⁷¹ Özdemir, Kavak, *Kur'an ve Hadislerde Gençlik Dönemi ve Özellikleri*, s. 1219

⁷² İkbal, *Müslüman Gençlik*, s. 31

KAYNAKÇA

- Akpolat, S. (2007). Peygamberimiz ve gençlik, Hz. Peygamber ve İnsan Sevgisi, I. *Kutlu Doğum Sempozyumu*, 21-22 Nisan 2007 Şanlıurfa
- Ay, M. E. (2003). Kur'an'da gençler ve gençlik değerleri, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, *Tartışmalı İlmi Toplantı*, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul,
- Aydın, M. (2003). Gençliğin dini ve ahlaki değerleri, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, *Tartışmalı İlmi Toplantı*, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003
- Babacan, M. E. (2015). *Sosyal medya ve gençlik*. 1. Bsk. İstanbul: Açılımkitap Yay.
- Bayyığıt, M. (2003). Gençliğin dini inanç, ibadet ve problemlerine boylamsal bir bakış, Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, *Tartışmalı İlmi Toplantı*, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003
- Bolay, S. H. (2017). Eğitimden doğan gençlik problemleri, Gençliğin Ruhi ve Manevi Problemleri, *Tartışmalı İlmi Toplantı*, 07 Aralık 1985, 2. Bsk., Ensar Yay., İstanbul, 2017
- Buhari, Ebû Abdullâh Muhammed bin İsmâîl el-Cu'fî (ö. 256/870), *Sabîhu'l-Bubârî*, thk. Muhammed Nizâr Temîm-Heysen Nizâr Temîm, Dâru'l-Erkâm, Beyrut, trs.
- Cevherî, İsmâîl bin Hammâd (ö. 400/1009), *Mu'cem es- Şihâb*, thk. Halîl me'mun şeyhâ, 3. Bsk., Dâru'l-Ma'rife, Beyrût, 2008
- Doğan, M. (2000). Gençlik ve iletişim araçları, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı*, Ensar Neşriyat, İstanbul.
- Ebu Davud, Süleymân bin el-Eş'as el-Ezdi es-Sicistânî(ö. 275/888), *Sünenü Ebî Davûd*, 1. Bsk., Dâru'l-Erkâm, Beyrut, 1999
- Ferâhîdî, Ebû Abdurrahmân Halîl b. Ahmed (ö. 175/791), *Kitâbu'l-Ayn*, 1. Bsk., Mektebetü Lübnân thk. Dr. Davud Sellum vd. Beyrut, 2004
- Firuzâbâdî, Mecdüddîn Muhammed bin Ya'kub(ö. 817/1415), *el-Kâmusu'l- Mubît*, thk. Halil Me'mun Şeyhâ, 5. Bsk. Dâru'l- Ma'rife, Beyrut, 2011
- Güç, A. (2003). Gençlik ve satanizm, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi-II, Tartışmalı İlmi Toplantı*, 18-20 Nisan 2003, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2003
- İbn Mace, Ebû Abdullâh Muhammed bin Yezîd el-Kazvîni(ö. 275/888), *Sünenü İbn Mâce*, I-II, thk. Halîl Me'mûn Şihâ, 1. Bsk., Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 1998
- İnce, A. (2016). Gençlik döneminde din, Gençliğin Gelişimi ve Problemleri Karşısında Din Görevlileri, 7. *Uluslararası Din Görevlileri Sempozyumu Bildirileri - Sakarya 2016*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2016
- Kara, S. (2008). Modern din hizmetlerinde ihmal edilmemesi gereken kitle: gençlik, I. *Din Hizmetleri Sempozyumu*, 3-4 Kasım 2007, Ankara, 2008
- Karacelil, İ. (2011). Ashab-ı kehf kıssası bağlamında gençlik ve değerler, *Marmara Üniv. İlahiyat Fak. Din Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, Sayı:21 İstanbul, 2011
- Karagöz, İ. (2006). Aile ve gençlik. Ankara: TDV, s. 111, 115.
- Köylü, M. (2000). Gençlik ve barış eğitimi İslami bir yaklaşım, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000
- Kıroğlu, H. S. (2016). Şiddet sarmalında gençlik, *Sinop Üniversitesi Gençlik ve Ahlak Sempozyumu*, 6-7-8 Ekim 2016, 1. Bsk., Sinop, 2016
- Mâturîdî, Ebû Mansûr Muhammed bin Muhammed bin Mahmûd (ö. 333/944), *Tevilâtü Ehlî's-*

- Sünne/Te'vilâtu'l-Kur'an*, I-X, thk. Dr. Mecdi Basillum, 1. Bsk., Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, 2005
- Maverdî, Ebû'l- Hasen Alî bin Muhammed (ö. 450/1058), *en-Nuket ve'l-Ûyûn/Tefsîru'l-Maverdî*, I-VI, thk. Seyyid Abdulmaksud bin Abdurrahîm, Dâru'l-Kütübî'l-İlmiyye, Beyrut, trs., Muhammed İ. (2016). *Müslüman gençlik*, O. Koca (Çev.). İstanbul: Beyan Yay.
- Müslim, bin Haccâc, Ebû Huseyn el-Kuşeyrî(ö. 261/875) *Sahîbu Müslim*, thk. Ahmed Zehve- Ahmed İnaye, 1. Bsk., Dâru'l-Kitâbî'l-Arabî, Beyrut, 2004
- Perşembe, E. (2000). Genç-aile ilişkilerinde uyumun sağlanmasında dinin fonksiyonel rolü üzerine, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000
- Rağîb el-İsfehânî Ebu'l-Kâsım Huseyn bin Muhammed (ö. 502/1108), *el-Müfredât fî Ğarîbi'l-Kur'an*, thk. Muhammed Halil Ayteni, 3. Bsk., Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 2001
- Süleymanova, N. (2016). Ashabı kehf olayı üzerine gençlik ve ahlak, *Sinop Üniversitesi Gençlik ve Ahlak Sempozyumu*, 6-7-8 Ekim 2016, 1. Bsk., Sinop, 2016
- Taberî, Ebû Ca'fer Muhammed bin Cerîr (ö. 310/923), *Câmiu'l-Beyân an Te'vîli Âyi'l-Kur'an*, I-XV, Dâru İbn Hazm, Beyrut, 2013
- Tavukçuğlu, M. (2000). Avrupalı türk gençlerinin kültürel kimlik problemleri, *Gençlik Dönemi ve Eğitimi -Tartışmalı İlmi Toplantı*, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2000
- Tekin, M. (2016). Özgürlük ve dindarlık ikileminde gençlik ve güncel sorunlar, *Gençliğin Gelişimi ve Problemleri Karşısında Din Görevlileri, 7. Uluslararası Din Görevlileri Sempozyumu Bildirileri - Sakarya* 2016, Ensar Neşriyat, İstanbul, 2016
- Tirmizi, Ebû İsâ Muhammed bin İsâ bin Sevre(ö. 297/909), *Sünenü't-Tirmîzî*, 1. Bsk., Dâru'l-Ma'rife, Beyrut, 2002
- Özdemir, Ş. ve Kavak, F. (2014) Kur'an ve hadislerde gençlik dönemi ve özellikleri, Turkish Studies – International Periodical For The Languages, *Literature and History of Turkish or Turkic*. Volume 9/2 Winter, Ankara, 2014